

**Ruziyeva Dilshoda Mavlonovna Navoiy Davlat Pedagogika Instituti , Tarix Fanlari bo'yicha Falsafa
Doktori (PhD) taqrizi ostida**

Beg'ubor Abdullayeva

Buxoro shahri. Olot tumani. 19-sonli
Umumiy o'rta ta'lim maktabining
Ona tili va adabiyot fani
O'qituvchisi.

BOBUR ILMIIY MA'NAVIY MEROSINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI

Anotatsiya: Shoh va shoir buyuk sarkarda davlat arbobi, Zahiriddin Muhammad Bobur, bolalik chog'laridanoq ilmga chanoq bo'lib, o'z tengdoshlari orasida alohida ajralib turgan. Bobur barcha temuriy aslzodalar singari, maxsus tarbiyachilar, ziyoli ulamolar ustozligida fiqh ilmi-arab va fors tillarini chuqur o'rganadi. Ko'plab, ilmiy va adabiy kitoblarni mutolaa qildi. Ma'rifatga chuqur yondashdi. Hamda, ushbu harakatlari natijasi unda adabiyotga mehr uyg'otdi. Boburning ilmiy ijodiy salohiyatidagi o'ziga hos jihati shundan iboratki, u shaxsiy o'y-u, kechinmalarini jiddiy umumlashma darajasiga ko'tarib, shaxs tarbiyasida umuminsoniy qadriyatlar va milliy o'zlikni anglashni, davlat siyosati darajasiga ko'tarishda hizmatlari beqiyos.

Kalit so'zlar: Bobur ilmiy merosining amaliy ahamiyati. Shoir ijodida yoshlar ongini o'stirishning o'rni. Uchinchi renessansni qurishda risolalarning salohiyati. Ozodlik uchun kurashgan allomalar.

Istiqlol birgina shu tushuncha zamirida qanchadan-qancha armonlar o'shalishi, millatimizning orzulari mujassam. Hurriyat ko'p ming yillik umidlarning xalqchil, ro'yobi bo'ldi. Barcha sohalarda

Bo'lgani kabi, o'zbek adabiyotida umuman, adabiyotshunoslik sohasida sezilarli o'zgarishlar boshlandi XIX-asrdayoq Yevropada rivojlana boshlagan. Boburshunoslik ilmi XX-asrga kelib, butun sharqqa yoyildi. Jumladan ona diyorumizda ham, Bobur nomini abadiylashtirish borasida bir qancha amaliy ishlar olib borilmoqda. Buning isboti sifatida, bobomiz nomidagi xalqaro fond va uning samarali faoliyatini ko'rsatish mumkin. Ushbu fond tashkil qilingandan to hozirgi kungacha, Boburshunos yosh olimlarni tarbiyalanmoqda. Ma'lumot o'rnida har yili besh yuz nafar yoshlar xorijda Bobur faoliyati bo'yicha amaliyot o'tayotgani bobokalonimiz merosining nihoyatda dolzarb ekanini isbotlaydi. U ilmiy va badiiy yo'nalishda ham, birdek, salmoqli qalam egasi hamda, noyob iste'dod sohibi, dilbar shaxs. Deya ta'riflaydi. Gita Guattama xonim Boburga bag'ishlangan risolasida. Zahiriddin Muhammad Boburning ilmiy merosi hususida so'z ketganda, uning Aruz risolasini alohida ta'kidlab, o'tish, har tomonlama o'rinli. "Ilmiy Aruziyaga tasona bitdim, Tasona demak kim, bir noma bitdim" deydi. Shoir, darhaqiqat Boburning aruz risolasi zamonlar osha yosh avlodni aruz ilmining nozik qirralari bilan tanishtirmoqda. Buning natijasida yangi ilmiy monografiyalar tuzilmoqda. Aruzshunos olim va olimlar yetishib chiqmoqda. Masalan: Saida Abdusattorova. Shirin G'ofurova. Kabi, bir. Qancha yosh olimlar nafaqat O'zbekistonda balki, butun

Yevropa bo'ylab, aruz vaznining boshqa vaznlaridan farqli jihatlarni solishtirib, "Aruz ilmining sharqona talqinini" nomli uch tilli risolasi ham, bunga yaqqol dalil bo'ladi. Zahiriddin Muhammad Bobur ziyrakligi bilan ajralib, turar, o'z zamonasida, g'azalxonlar uchun ham, qulaylik yaratish, maqsadida ham, salmoqli faoliyat olib boradi. Ushbu yo'nalishda muammo janriga bag'ishlab, yetmishdan ziyo'od publitsistik risola yozgani Boburning har tomonlama komil inson ekanini ko'rsatdi. Bobur ilmiy merosini ko'plab, sohalarning yaratilishi va amaliyotga tadbiq etilishida muhim dastur-u, amal bo'lib kelmoqda. Birgina "Boburnoma" asarida Bobur birgina uch yuzdan ortiq kasblar haqida bir-biridan qiziqarli dalillangan ma'lumotlarni keltirib o'tadi. Bugungi kunda ijodkor merosini o'rganish, instituti va respublika Boburshunos olimlar, jamiyati tomonidan Boburnoma asari yuzasidan tadqiqotlar konferensiyasini o'tkazilishi ham, Bobur asarlarining targ'ibotida alohida ahamiyatga ega. Shuningdek, o'zbek tilshunosligida nodir yodgorlik, sifatida bugungi kun uchun zarvorli hissa qo'shayotgan yana bir asar "Xatti Boburiy", yani "Bobur xati", o'zbek

grafikasining nufuziga hissalik bo‘lib qo‘shildi. “xatti Boburiy”, ilk “Qur’oni karim”, ta’siri ko‘chirilgan. Alifbo sifatida turli soha vakillari e’tiborida.

Viloyat va turizm vazirligi oliy ta’lim fan va innovatsiyalar vazirligi, Fanlar akademiyasi, bilan hamkorlikda, Bobur merosi va uning bugungi kundagi dolzarb ahamiyatiga bag‘ishlangan turli tanlovlar, teleseriallar, audio hamda, video, eshittirishlar, Bobur ilmiy va ijodiy merosini har soatda yangidan-yangi tadqiqotlar qilinmoqda.

Bu orqali xalqimiz ongida ayniqsa, yosh avlod qalbida vatanga bo‘lgan muhabbat, ijodkor dahosining ijodiga qiziqish, hurmat qilish, kun sayin yuksalib, iste’dodli ajdodimizning izdoshlari safi kengayotgani quvonarli hol albatta.

Men xulosa o‘rnida shuni aytamanki, Bobur bobomizning oltin merosining asl mazmun mohiyatini yanada kengroq yoritishga, asarlarning jahon hamjamiyatida nufuzini oshirishga barchamiz birdek, mas’ulmiz. Shunday ekan hammamiz birlashaylik. Zero, uchinchi renessans poydevorini qurishda bilim bobolarimiz merosini mukammal yo‘lboshchisidir. Tafakkur kelajak uchun asos.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Arboblar.uz.
2. “Boburnoma” Hayriddin Sulton. 1996-yil.
3. I.A. Karimov. “Yuksak ma’naviyat yengilmas kuch” Toshkent, 2008.
4. Kibirlininka-uz.
5. Sh.M. Mirziyoyev. 2023-yil, xalqaro so‘zlagan anjuman nutqidan.